

MIASTO LEWOCZA

Zabytkowe miasto Lewocza leży u podnóży przepięknych Gór Lewockich, w sercu słowackiego regionu Spisz. Najstarsze archeologiczne odkrycia znalezione na terenie Lewoczy pochodzą z IX wieku. Pierwsza pisemna wzmianka o nazwie miasta pochodzi z dokumentu wydanego przez króla Belę IV w 1249 roku. W 1271 roku Lewocza stała się głównym ośrodkiem Związku Sasów Spiskich. W przeszłości miasto miało wiele praw i przywilejów. Mieszkały w nim znakomite szlacheckie rody i osobistości. Od 2009 roku miasto Lewocza i dzieło Mistrza Pawła wpisane są na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Wejdźcie więc i zobaczcie magiczną historię wyjątkowo wspaniałego miasta.

1. System fortyfikacyjny

Składał się z dwóch pasów wzmocnionych basztami murów obronnych, pomiędzy którymi znajdowała się fosa. Pochadzą przeważnie z XII i XIV w., a do ich budowy używano wapiennej zaprawy. Do miasta pierwotnie wiodły trzy bramy. Do dziś zachowały się brama Koszycka i brama Mendhardzka. System fortyfikacji w Lewoczy to najlepiej zachowany system obronny na Słowacji – zachowało się 2/3 murów, które pierwotnie miały 2,5 km długości. Mury wzmianowano i odnawiano w XVI i XVII w., zgodnie z rozwijającą się techniką wojskową.

2. Dom Mistrza Pawła

Fasada domu Mistrza Pawła przykuwa uwagę motywem muszli. We wnętrzu zabytkowego budynku mieści się dziś jedna z ekspozycji muzeum Spiskiego, dzięki której można dowiedzieć się, kim był Mistrz Paweł z Lewoczy oraz jak żył i pracował twórca najwyższego gotyckiego ołtarza skrzydłowego na świecie. W przednim skrzydle, na parterze, zachowało się rzadko występujące w pomieszczeniach mieszkalnych domów mieszczkańskich, gotyckie sklepienie łamane. W tylnym, które mogło służyć artyście jako pracownia – znajduje się renesansowy strop oraz podwójne okno z kamiennym słupem w środku.

3. Kościół Św. Jakuba

Najważniejszy zabytek miasta, który co roku przyciąga do Lewoczy tłumy turystów. Druga co do wielkości świątynią na Słowacji i największą na Spiszu. Znajduje się tu jedenaście gotyckich i renesansowych ołtarzy, renesansowe i barokowe rzeźby, drewniane ławy senatorskie, brązowa chrzcielnica, kielichy, monstrancje, gotyckie malowidła ścienna, epitafia szlachty i mieszczan. Świątynię zdobi klejnot architektoniczny – powstały w latach 1507–1517 najwyższy późnogotycki ołtarz na świecie (18,62 m). Został on wykonany z lipowego drewna w pracowni Mistrza Pawła z Lewoczy.

4. Ratusz

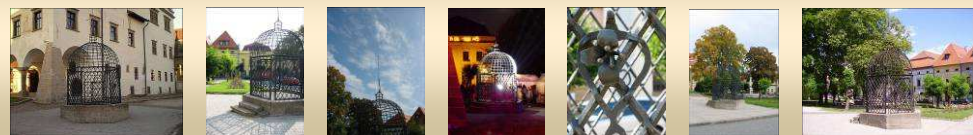
Ratusz z przyciągającymi w rok renesansowymi arkadami, pierwotnie był budowlą w stylu gotyckim. Jego południową ścianę zdobią alegorie mieszczańskich cnót: wstrzemięźliwości, ostrożności, odwagi, cierpliwości i sprawiedliwości. W przeszłości ratusz był siedzibą rady miasta. Dziś na piętrze prezentuje swe ekspozycje Muzeum Spiskie. Podczas zwiedzania można tu zobaczyć portret Białej Damy z Lewoczy i fragment jej szat, deskę do chłosty, na której można było otrzymać do 30 uderzeń, czy koło do łamania kości.

5. Klatka hańby

Średniowieczny metalowy pręgierz z XVI w. stojący na kamiennej podmurówce, znajduje się przy ratuszu. Ozdobiony jest metalowymi sercami liliami – symbolami niewinności i miłości. Pełnił rolę pręgierza dla występnych kobiet, które znalazły się na ulicy bez męża już po zaświeceniu lamp. Pobyt wklatce zwykle trwał 24 godziny. Pierwszą ukaraną kobietą była córka starosty Lewoczy, która złamała zakaz wychodzenia po zmroku. Otrzymała ona podwójną karę, ponieważ powinna być przykładem dla innych kobiet, a nim nie była. Obecnie pręgierz jest wielką atrakcją dla odwiedzających miasto.

6. Kościół ewangelicki

To ogromna budowla z kupałowym dachem. Został wybudowany na planie krzyża greckiego w stylu klasycystycznym zgodnie z projektem Antona Povolnego, znanego architekta z Egru. Do cennych dzieł w jego wnętrzu należy obraz ołtarzowy przedstawiający Chrystusa. Stąpającego po morzu, namalowany przez lewocznego artystę Jozefa Czauzicka, oraz barokowy drewniany okuty krzyż. O bogatych dziełach muzycznych miasta świadczą barokowe organy, a dla historii muzyki cenna jest biblioteka historyczna. Na ławkach kościelnych do dziś zachowały się tabliczki z imionami wiernych którzy w nich siadywali.

7. Dom Spillenberga

Dwupiętrowy budynek z okresu gotyku i renesansu, z bogatą renesansową dekoracją. W XVI i XVII wieku należał do znanej rodziny lekarzy i aptekarzy. Wkamienicy przez pewien czas mieszkała również Juliana Korponay, znanajako „Lewocka biała pani”. Legenda mówi, że w czasie wojny o przywileje, gdy Lewoczę oblegała armia cesarza, Julia z miłości do dowódcy wojsk nieprzyjacielskich Stefana Andrassiego, zdradziła swoje miasto i potajemnie wpuściła do miasta żołnierzy nieprzyjaciela, za co została stracona. Jej historia stała się tematem do słynnej powieści węgierskiego literata Móra Jókaiho.

8. Dom Krupeka

Bogato zdobiona fasada domu świadczy o tym, że jego właściciel był jednym z najbogatszych mieszkańców miasta. Na ścianie frontowej zobaczymy renesansowe malowidła iluzjonistyczne imitujące m.in. bogate boniowanie. Nad poralem znajduje się herb Krupków, a na piętrze pomiędzy oknami wizrunki św. Sebastiana, Metercii i św. Krzysztofa. Sebastian Krupek był jednym ze znanych krakowskich kupców, którzy handlowali rudą miedzi. W Lewocy prowadził ich ekspozyturę ds. Handlu z Królestwem Węgier.

9. Dom Máriaassyego

Ciekawy portal domu utrzymany jest w stylu przypominającym styl orientalny. Máriaassyowie byli członkami jednej z gałęzi ważnego spiskiego rodu szlacheckiego, do którego w przeszłości należało wiele wsie na Spiszu, w Szaryszu, Gemerze, a nawet w okolicach Pesztu. Jan Máriaassy był pierwszym szlachcicem, któremu miasto w 1654 r. pozwoliło kupić dom w Lewoczy. Szlachta w średniowiecznej Lewoczy nie była do tego czasu reprezentowana, gdyż ówczesne przepisy uniemożliwiały jej posiadanie nieruchomości w mieście.

10. Dom Haina

Renesansowy dom mieszczański posiadał w XVII w. lewoccy rejent i kronikar z Gaspar Hain. W XVIII stuleciu budynek przeszedł na własność Kościoła ewangelickiego i stał się siedzibą lewocznego Lyceum Ewangelickiego, gdzie na uczono filozofii, prawa i teologii. W XIX w. tu po raz pierwszy zaśpiewano wówczas pieśń rewolucyjną, obecnie hymn Republiki Słowackiej „Nad Tatrou sa blýska”. Obecnie w domu Haina znajduje się ekspozycja muzeum Spiskiego, przedstawiająca rozwój malarstwa i rzeźbiarstwa na Spiszu. Wnętrze budynku zdobią malowidła ścienna i wspaniały renesansowy portal.

11. Secesyjna budowla gimnazja

Obok miejsca, gdzie dziś wznosi się majestatyczny gmach znajdowało się niegdyś stare gimnazjum katolickie. Uczyli się tu m.in. Jozef Maximilán Petzval, słowacki fizyk, matematyk i ojciec współczesnej optyki, oraz Jan Levoslav Bella, autor pierwszej słowackiej opery. W latach 1746 – 1747 w gimnazjum wykładał jezuita z Bańskiej Szczawnicy Maximilián Rudolf Hell, matematyk, fizyk i astronom światowej sławy. Po wybudowaniu w 1912 r. dużej secesyjnej budowli, stary budynek wyburzono.

12. Kościół Gimnazjalny lub Czarny Kościół

Z gotyckiego wystroju starego kościoła franciszkanów zachowała się jedynie Madonna i malowidła ścienna z XIV i XV w. Ołtarze i pozostałe wyposażenie kościoła jest barokowe, utrzymane w większości w czarno-złotej kolorystyce. Średniowieczną na atmosferę do dziś można poczuć w wirydarzu i otaczających go arkadowych krużgankach ze sklepieniem krzyżowym, na których zachowały się fragmenty fresków. Kościół został poświęcony św. Władysławowi, a od XVII w. patronką świątyni jest też Najświętsza Maria Panna – Królowa Aniołów.

- 1. System fortyfikacyjny i brama Koszycka
- 2. Dom Mistra Pawła
- 3. Kościół Św. Jakuba
- 4. Ratusz
- 5. Klatka hańby
- 6. Kościół ewangelicki

- 7. Dom Spillenberga
- 8. Dom Krupeka
- 9. Dom Máriassyego
- 10. Dom Haina
- 11. Secesyjna budowla gimnazja
- 12. Kościół Gimnazjalny lub Czarny Kościół

Informačná kancelária mesta Levoča, Námestie Majstra Pavla 58, 054 01 Levoča
 Tel.: +421(0)53/4513763, +421(0)53/16188, E-mail: ikle@levoca.sk, www.levoca.sk